

УДК 784.071.2 (477) Маланюк І.
DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2022-5-2>

Соломія-Іванна ІВАНЧУК

творча аспірантка 2-го року навчання кафедри оперного співу, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, вул. Архітектора Городецького, 1-3/11, м. Київ, Україна, 01001

ORCID: 0000-0002-0314-1269

Бібліографічний опис статті: Іванчук, С.-І. (2022). Видатна українська співачка Іра Маланюк: нові знахідки та інтерпретації. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 9–16, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-5-2>

**ВИДАТНА УКРАЇНЬСЬКА СПІВАЧКА ІРА МАЛАНЮК:
НОВІ ЗНАХІДКИ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ**

Мета дослідження в цілому – розгляд та оцінка вокально-виконавської творчості видатної української співачки Іри Маланюк у контексті української та європейської музичної культури ХХ століття. Мета даної статті – публікація та аналіз архівних метричних записів про народження, хрещення та миропомазання Іри Маланюк та її сестри Ельзи в метричній книзі Станіславівського кафедрального собору, яка зберігається в Державному архіві Івано-Франківської області (ДАІФО), з'ясування деяких проблем, ба навіть загадок цих метричних записів у ширшому біографічному та історичному контексті, зокрема питань латинської транслітерації та / або перекладу українських особистих імен та прізвищ у часі постання УНР, а також аналіз деяких освітніх документів Іри Маланюк, які зберігаються в її особистому архівному фонді у Грацькому університеті музики й виконавських мистецтв (Австрія). Методологія дослідження – історичний та філологічний аналіз архівних документів. Актуальність і наукова новизна. Аналіз документів, новознайдених у державних, публічних та приватних українських та австрійських архівах, уможливив по-новому поставити деякі проблеми родинної та мистецької генеалогії Іри Маланюк, а також висвітлити деякі моменти історії українського діловодства та української офіційної письмової мови. Висновки. Встановлено місце знаходження, скопійовано та проаналізовано архівні метричні записи про народження, хрещення та миропомазання Іри Маланюк та її сестри Ельзи в метричній книзі Станіславівського кафедрального собору. Розглянуто проблему конфесійної приналежності Ельзи та Іри. З'ясовано питання латинської транслітерації та перекладу українських особистих імен та прізвищ у часі постання УНР. Проаналізовано деякі освітні документи Іри Маланюк у контексті її творчої біографії.

Ключові слова: Іра Маланюк, Ельза Маланюк, метричні записи, матура.

Solomiya-Ivanna IVANCHUK

2nd-year creative postgraduate student at the Opera Singing Department, Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music, Architect Horodetsky Str., 1-3/11, Kyiv, Ukraine, 01001

ORCID: 0000-0002-0314-1269

To cite this article: Ivanchuk, S.-I. (2022). Vydatna ukrainska spivachka Ira Malaniuk: novi znakhidky ta interpretatsii [Outstanding Ukrainian Singer Ira Malaniuk: New Findings and Interpretations]. *Fine Art and Culture Studies*, 5, 9–16, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2022-5-2>

**OUTSTANDING UKRAINIAN SINGER IRA MALANYUK:
NEW FINDINGS AND INTERPRETATIONS**

The purpose of the research as a whole is examining and evaluating the vocal and performing creative work of the outstanding Ukrainian singer Ira Malaniuk in the context of Ukrainian and European musical culture of the 20th century. The purpose of this article is the publication and analysis of archival records of the birth, baptism and confirmation of Ira Malaniuk and her sister Elsa in the record book of the Stanislav Cathedral, which is kept in the State Archives of the Ivano-Frankivsk Region (DAIFO), clarification of some problems, and even the mysteries of these metric records in a wider biographical and historical context, in particular issues of Latin transliteration and/or translation of Ukrainian personal names and surnames at the time of the formation of the Ukrainian National Republic (UNR), as well as an analysis of some educational documents of Ira Malaniuk, which are stored in her personal archive fund at the Graz University of Music and Performing Arts (Austria). Research methodology is historical and philological analysis of archival documents. The relevance and scientific novelty. The analysis of documents newly found in public and private Ukrainian and Austrian archives made it possible to pose some problems of the family and artistic genealogy of Ira Malaniuk in a new way as well as to highlight some moments of the history of Ukrainian official paper work

and Ukrainian official written language. **Conclusions.** The location of the archival metrical records of the birth, baptism and anointing of Ira Malaniuk and her sister Elsa in the metrical book of the Stanislav Cathedral was established, copied and analyzed. The problem of confessional affiliation of Elsa and Ira is considered. The issue of Latin transliteration and translation of Ukrainian personal names and surnames at the time of the UNR formation is clarified. An analysis of educational documents of Ira Malaniuk is made in the context of her creative biography.

Key words: Ira Malaniuk, Elsa Malaniuk, metric records, matura.

Актуальність теми дослідження. Видатна українська співачка Іра Маланюк (1919–2009) – унікальний приклад інтеграції видатної української музикантки-співачки у західну музичну культуру без втрати питомих особливостей української вокальної школи та особистої мистецької індивідуальності. Досліджування біографії та творчого спадку Іри Маланюк важливе не тільки для історії вокалу та української музики, а й у загальному культурологічному плані для історії міжкультурних зв'язків, гендерної історії тощо. Втім, до 1991 року ім'я та творчість Іри Маланюк були цілком невідомі в Україні. Ба більше, й досі її загальна та творча біографія залишається дослідженою недостатньо: в ній є багато лакун, ба навіть загадок.

Аналіз найновіших досліджень і публікацій. Загальнодоступними джерелами Іриної біографії є відомі мемуари Іри Маланюк, опубліковані німецькою мовою (Malaniuk, 1998) та в українському перекладі (Маланюк, 2001), а також вийшла двома виданнями монографія Стефанії Павлишин «Історія однієї кар'єри» (Павлишин, 1994; 2012), яка була написана у співробітництві з Ірою на основі тих-таки матеріалів, що постали основою її мемуарів. Однак, цих публікацій цілком недостатньо для з'ясування усіх питань життя та творчості співачки. Серед найновіших публікацій, присвячених Ірині біографії, слід згадати статтю Т. Казарцевої (Казарцева, 2017). Дрогобицькі дослідники О. Німлович та Л. Філоненко порівняли творчі шляхи Соломії Крушельницької та Ірини Маланюк (Німлович; Філоненко, 2013). 2019 року польська журналістка С. Ружицька оприлюднила у варшавському часописі «Kurier Galicyjski» цікаве інтерв'ю з українською музикознавицею Г. Карась (Różycka; Karaś, 2019).

Мета дослідження в цілому – розгляд та оцінка вокально-виконавської творчості Іри Маланюк у контексті української та європейської музичної культури ХХ століття. Мета даної статті – публікація та аналіз архівних метричних записів про народження, хрещення та миропомазання Іри Маланюк та її сестри Ельзи в метричній книзі

Станиславівського катедрального собору, яка зберігається в Державному архіві Івано-Франківської області (ДАІФО), з'ясування деяких проблем, ба навіть загадок цих метричних записів у ширшому біографічному та історичному контексті, зокрема питань латинської транслітерації та / або перекладу українських особистих імен та прізвищ у часі постановки УНР (Української Народної Республіки), а також аналіз деяких освітніх документів Іри Маланюк, які зберігаються в її особистому архівному фонді у Грацькому університеті музики й виконавських мистецтв (Австрія).

Наукова новизна. Працюючи над нашим дослідженням, ми звернулися до державних, публічних та приватних українських та австрійських архівів, в яких зберігаються документи Іри Маланюк. Аналіз новознайдених документів уможливив по-новому поставити деякі проблеми родинної та мистецької генеалогії Іри Маланюк, а також висвітлити деякі моменти історії українського діловодства та української офіційної письмової мови.

Виклад основного матеріалу. Іра Маланюк народилася 1919 року у місті Станиславів (також називаному Станіслав та Станіславополь, нині Івано-Франківськ) у неординарній інтелігентній родині українського шляхетно-священницького походження. Її батько був військовим лікарем в австрійському війську, а після закінчення Другої світової війни – полковником медичної служби в українському війську й славився як відданий український патріот; дід з материного боку працював доктором місцевої залізниці; бабуня з батькового боку належала до роду Крушельницьких; бабуня з материного боку мала австрійське шляхетне походження.

У Станиславові Іра здобула загальну середню освіту гімназійного рівня, а також початкову музичну й вокальну освіту та сценічний досвід. Відтак вона продовжила свою загальну, музичну та вокальну освіту у Львівському університеті, Львівській музичній консерваторії імені Кароля Шимановського в класі професора Адама Дідура та приватно у професорки Лідії Улуханової. Дебютувала на сцені Львівського оперного

театру у травні 1939 року. Від грудня 1939 року по 1944 рік, за часів радянського та німецького правління, успішно виступала у Львівському оперному театрі як солістка.

У лютому 1944 року Іра Маланюк їде стажуватися у Віденській консерваторії, тоді називаній Музичною школою міста Відня (Musikschule der Stadt Wien), нині – Приватним університетом музики та мистецтва міста Відня (Musik und Kunst Privatuniversität der Stadt Wien) у класі видатної співачки сопрано та професорки вокалу Анни Бар-Мільденбург (Anna Bahr-Mildenburg), уродженої Анни Бельшан фон Мільденбург (Anna Bellschan von Mildenburg), учениці видатної співачки мецо-сопрано Рози Папір (Rosa Papier), а також Козіми Вагнер (Cosima Wagner) та Густава Малера (Gustav Mahler).

Восени 1945 року Іра стає оперною солісткою в австрійському місті Граці, в 1947 році – у швейцарському Цюріху, від 1952 року в німецькому Мюнхені і паралельно – у німецькому Штутгарті, а також в Австрії – у Віденській Державній опері й нарешті у Віденській Фольксопері, поволі здобуваючи міжнародне визнання, зокрема отримує почесне звання Kammersängerin (приблизно аналогічне званню Народної артистки України) двічі: в Мюнхені (Німеччина) та Відні (Австрія).

Творчий шлях Іри Маланюк можна поділити на чотири періоди:

(1) український період у Станіславові та Львові (навчання та кар'єра солістки Львівського оперного театру): 1936–1944;

(2) період навчання та адаптації до західної оперної сцени в Австрії (Відень, Грац) та Швейцарії (Цюріх): 1944–1952;

(3) період розквіту голосу та сценічного таланту (Мюнхен, Штутгарт, Байройт, Відень, Зальцбург): 1952–1970;

(4) період переходу до педагогічної роботи у Грацькій вищій школі музики (нині – Грацький університет музики й виконавських мистецтв): 1970–1991.

До 1991 року про Іру Маланюк в Україні ніхто й не згадував. А сама співачка завжди пам'ятала про свій, кажучи її словами, «благословенний, розтерзаний край» (Маланюк, 2001, 11). Вона співала та записувала професійні обробки українських народних пісень та солоспіви українських композиторів, брала активну участь у діаспорному культурному житті. Щойно після її відвідин Львова 1994 року ім'я і творчий спадок співачки повертаються на батьківщину.

У Державному архіві Івано-Франківської області (ДАІФО) зберігається метрична книга Станіславівської греко-католицької катедри (сьогоднішнього Івано-Франківського кафедрального храму Святого Воскресіння) під назвою «Метрика народжених», де записано метричні відомості про народження, хрещення та миропомазання (конфірмацію) Іриної старшої сестри Ельзи та самої Іри. Це надзвичайно цікавий документ для історії не тільки самої Іри та всієї родини Маланюків, а й для історії української архівістики, ба й української мови.

Ілюстрація 1. Метричний запис про народження Ельзи та Іри Маланюк (ДАІФО, ф. 621, оп. 2, спр. 67, арк. 92 звор. С. 190. Фрагмент)

Таблиця 1

Переклад метричного запису про народження Ельзи та Іри Маланюк

Метрика народження ²															
Число пор ²	Місяць ²			Число днів ²	Ім'я (так!) ²	Віросповідання ²	Ім'я батька (так!) ²	Пол (так!) ²	Хрещення ²	Діти ²	Законного ²	Незаконного ²	Ім'я (так!) і стан родичів ²	Куди ²	Стан ²
Без номера ²	3 ²	24 ²	29 ²	Самостійно ²	Ельза-Павліна-Габрієла (трином) ²	Греко-кат. ²	Іван-Яков (так!) ²	Дівчина ²	Діти ²	Законного ²	Законного ²	Незаконного ²	П. д-р Йосиф-Маланюк, в-п. кор. медик Станіславополь, [нар.] Пелчарська, повіт Чортків	П. д-р Александр-Жуковський	Медик-Станіславополь
87 ²	09 ²	11 ²	01 ²	Самостійно ²	(трином) ²	[потрійне-ім'я] ²							Пані-Ольга-донька-Александра-Жуковського, запис - медик, у-Станіславополь, [нар.] Штокеру, Нижня Австрія	Пані-Елеонора-Клеєта	Вчителька-мунка-Ст[аніславополь] ²
	1913 ²		1919 ²												
	Сповила Антоніна Пелчарська ²														
	Хрестив найдостойнішої пан Йосиф Рішави (Rušavu) ²														
	Метропомазар найсвітлішої пан Йосиф Гордієвський, архіпресвітер та парох катедр. ²														
88 ²	29 ²	01 ²		Самостійно ²	Ірина-Стефанія (віном) ²	Греко-кат. ²	Іван-Яков (так!) ²	Дівчина ²					Батьки, як вище	П. д-р Александр-Жуковський	Медик-Ст[аніславополь] ²
	1919 ²			3-го чин ²	[потрійне-ім'я] ²										
	Сповила Антоніна Пелчарська ²														
	Хрестив та метропомазар найсвітлішої пан Йосиф Гордієвський, архіпресвітер та парох катедральної капітули ²														

Також пропоную український переклад цього запису¹.

Насамперед, звертають на себе увагу мова та абетка цього документа. За австрійських часів, – а Галичина належала до австрійської частини Австро-Угорщини, – метричні книги греко-католицьких церков велися латинською мовою та латинським шрифтом. Українські особисті прізвища здебільшого транслітерувалися з української мови латинськими літерами з польськими діакритичними значками. Наприклад, українське прізвище Іриноного діда «Жуковський» було записане як «Żukowskyj», тобто транслітероване буква до букви з українського написання, але з використанням польських літер «Ż» та «w», а також без відтворення знака м'якшення (який міг передаватися поль-

ськи діакритичним знаком «ś» чи літерою «j»). Так само у прізвищі Іриної нанашки (хресної матері) «Ясеницька» було випущено польський діакретичний знак «ś»: «Jasenyska». Цікаво, що прізвище «Гордієвський» пароха, який хрестив Іру, було транслітероване як «Hordijewskyj», тобто українська літера «Г» вже тоді транслітерувалася як латинська літера «H», а «Г» – як «G». Натомість, вочевидь польське прізвище Іриної акушерки «Pelczarska» (в українському написанні «Пелчарська») та чеське прізвище «Rušavu» римо-католицького священника, який хрестив був Ірину сестру Ельзу, були записані відповідно до графіки цих мов (щоправда, за сучасним чеським правописом мало б бути «Rušavý»).

Складніше йшлося з особистими іменами. Зазвичай вони латинізувалися: українець

¹ Дякую пану Юрію Семенову за допомогу у перекладанні українською мовою.

Йосиф (або Осип) Маланюк був записаний як «Josephus» з «ph» та латинським закінченням «us», Александер (тоді в Галичині могли писати і Александер, і Олександр, але наприкінці майже завжди писали «дер», а не «др») Жуковський – як «Alexander» з латинським «x» (а не «ks»), Іван Гордієвський – як «Joannes» («Йоан» із латинським закінченням «es»). Ім'я Іриної нанашки (хресної матері) Владислави Ясеницької було златинізоване як «Vladislava» з використанням літер «V» та «i», а не польських літер «W» та «u». Тринімом (потрійне ймення) Іриної сестри було на латинський лад записано як «Elsa Paulina Gabriela», українською цьому написанню мало відповідати потрійне ім'я «Ельза Павліна Габрієла» (або «Павліна Габрієля») (коментар щодо причин вибору цих імен див. понижче).

Ясна річ, нас найбільше цікавить написання бінома (подвійного ймення) самої Іри: обидва її ймення теж були златинізовані як «Irena Stephania». Як їх вимовляли Ірині батьки, напевно, вже ніколи не пощастить дізнатися: чи на польський лад як «Ірена Стефанья» чи на український лад як «Ірина Стефанья» (або «СтефАнія» чи, можливо, «СтефанІя», як наголошує у своїй пісні гурт-переможець конкурсу «Євробачення» 2022 року «Калуш»), ба навіть як «Ірина СтепАнія». Так чи так, співачка обрала своїм сценічним ім'ям димінутив (здрібніло-пестливу форму) «Іра», а згодом стала вживати його і як своє єдине офіційне особисте ймення.

Далі звернімося до проблеми дати 29 січня 1919 року, якою датуються записи про народження, хрещення та миропомазання Ельзи (номер 87) та Іри (номер 88) на сторінці 190 метричної книги. Насамперед, постає питання, чому ці два записи зроблені поряд, адже народжена 1913 року Ельза була на шість років старша від Іри, народженої 1919 року, тож запис про народження Ельзи мав бути зроблений ще 1913 року, й саме в цей запис мала бути вписана дата її миропомазання (конфірмації), хай навіть цей обряд був (гіпотетично) здійснений пізніше, а саме 29 січня 1919 року, нібито в Ірин день народження.

Також досить дивним є те, що народження, хрещення й миропомазання Іри мають одну дату 29 січня 1919 року, ніби вони відбулися в один день, що практично малоімовірно. До речі, в записі про Ельзу є три дати, а в записах усіх

інших новонароджених – дві дати: народження та хрещення з миропомазанням.

Постає ще й таке питання. У метричних книгах записувалися дати народження та хрещення з миропомазанням, але самі ці записи не датувалися, а тільки пронумеровувалися впродовж календарного року. Тож записи на сторінці 190 про Ельзу та Іру не могли бути зроблені раніше від дати народження та хрещення Ельзи 29 січня 1919 року, але були пронумеровані як останні записи 1918 року числами 87 та 88. Тимчасом, першим записом за 1919 рік під номером 1 було зареєстроване народження та хрещення й миропомазання іншої дитини, що відбулися відповідно 8 та 9 січня 1919 року, тож за логікою цей запис мав бути зроблений раніше за записи про Ельзу та Іру та розташований у метричній книзі нижче за них.

Відповідь на перше питання є доволі проста. Оскільки у греко-католицькій церкві миропомазання (мирування, конфірмація), проводиться одразу після хрещення, а не після досягнення певного віку, як у римо-католицькій церкві, можна виснувати, що Ельза була хрещена саме в римо-католицькій церкві. Як відомо зі спогадів Іри Маланюк, Ельза й пізніше була римо-католичкою на відміну від греко-католички Іри (Маланюк, 2001, 23).

Можна також припустити, що причиною вибору римо-католицької конфесії для Ельзи могло бути те, що Ельзина та Ірина бабуся Габрієла фон Ключаріч (або Габрієля фон Ключарич) належала до римо-католицького віросповідання – очевидно, саме на її честь Ельза отримала своє третє ім'я у тринімі (потрійному імені). Так само римо-католичкою була й Ельзина та Ірина мати Ольга Жуковська-Маланюк, народжена у Штокерау в Нижній Австрії. Як відомо, тодішні звичаї допускали розбіжність християнського віросповідання, ба навіть національної ідентифікації всередині однієї родини. До речі, другим ім'ям Ельзи було Павліна в честь бабусі з батькового боку Павліни Крушельницької-Маланюк, а перше ім'я Ельза очевидно мало нагадувати про Ельзу з Ріхард-Вагнерового «Логенгіна».

Тож можна припустити, що первісні записи про народження та хрещення Ельзи були зроблені 1913 року в якійсь римо-католицькій церкві, можливо, у Станиславові, а хрестив її священник із чеським прізвищем Ришави чи

Рішаві (Rušavy). Миропомазання Ельзи у Станиславівському греко-католицькому кафедральному соборі 1919 року означало її символічний перехід або прийняття до греко-католицької церкви в момент, коли здавалося, що Галичина має шанс стати частиною новоствореної Української держави.

Цим пояснюється й той факт, що в записі римо-католички Ельзи є три окремі дати, тоді як у греко-католицьких дітей – дві, бо миропомазання їм проводилося під час хрещення.

Завважмо, що так багато уваги приділяється Ельзі не тільки з формальних документальних причин, а й тому, що Ельза насправді відіграла дуже важливу роль у житті Іри як обдарована музикантка-піаністка, професійна лікарка, вірна родичка, подруга та товаришка, а в останніх десятиліттях Ельзиною сестри були фактично єдиною родиною. Як написала Іра у мемуарах, «смерть моєї найдорожчої сестри у 1978 році стала гіркою втратою, найбільшим нещастям, яке мені довелося пережити» (Маланюк, 2001, 25).

Щодо другого питання, а саме датування Іриних народження, хрещення та миропомазання однією датою 29 січня 1919 року, то інших подібних випадків у метричній книзі знайти не пощастило, тож цей факт можна вважати унікалом, який пов'язаний, вірогідно, з тим, що цей запис був внесений у книгу значно пізніше, коли батьки та парох вже не пам'ятали дату Іриних хрещення та миропомазання, тож вписали ці обряди під датою Іриною народження, яку вони напевно аж ніяк не могли забути. Також під цією датою вписали і греко-католицьке миропомазання Ельзи, яке, можливо, й назагал не проводилося, принаймні не проводилося так урочисто, як зазвичай відбувається ця знаменна подія в римо-католицькій церкві.

Щодо третього питання завважмо, що записи в метричній книзі щодо Ельзи та Іри не тільки мають номери 87 та 88 за 1918 рік, а ще й зроблені латиною. Перехід на українську мову та абетку почався у книзі щойно з наступної сторінки 191 (запис 3 від 10-12 січня 1919 року). Наразі факт невідповідності датування запису 1919 року попереднім 1918 роком не вкладається в будь-яку логіку, хіба можна припустити, що зверху сторінки 190 просто залишалось порожнє місце, куди й були вписані латиною відомості щодо Ельзи та Іри, можливо, аби не

перекладати запис про народження Ельзи українською мовою. Так чи так, наразі ця хронологічна невідповідність залишається загадковою, а збіг дати Іриною народження з датою хрещення та миропомазання бере під сумнів саму вірогідність дати проведення цих обрядів.

Щодо переходу метричної книги на українську мову та шрифт, то він був, очевидно, викликаний розпорядженням уряду ЗУНР, який переїхав з Тернополя до Станиславова на початку січня 1919 року. Після ухвалення Акту Злуки ЗУНР та УНР від 22 січня 1919 року, ЗУНР найменовано ЗО УНР. Значмо, що аббревіатура ЗУНР розшифровувалася за тодішнім правописом як «Західно-Українська Народна Республіка» (саме так! – в Галичині також писалося: «Народня»), УНР як «Українська Народна Республіка», а ЗО ЗУНР як «Західна Область Української Народної Республіки» (саме так!) (Вістник державних законів і розпорядків Західної області Української Народної Республіки, 1919).

Як відомо, Іра Маланюк не мала дітей і нащадків, а прибрана донька її сестри Ельзи, якою після Ельзиною смерті опікувалася Іра, зробивши її своєю спадкоємицею, була дуже далека від музичного мистецтва та української культури. Тож Іра подбала про долю свого архіву, заповівши його Грацькому університетові музики й виконавських мистецтв (як тепер зветься цей вищий музичний навчальний заклад).

Незважаючи на всі перипетії воєнних і післявоєнних років, Ірі вдалося зібрати великий архів, який нині зберігається у 27 коробках. В архіві зберігаються офіційні документи, договори, листування, концертні та оперні програмки й буклети, критичні статті, репертуарні списки, матеріали для написання мемуарів тощо. Свого часу матеріали архіву стали підґрунтям для написання монографії Стефанії Павлишин про Іру Маланюк та мемуарів самої Іри Маланюк, але там є ще дуже багато недовіджених матеріалів.

Наприклад, «Шкільне свідоцтво» за перший 1937/38 рік навчання у Львівській музичній консерваторії імені Кароля Шимановського від 24 червня 1938 року засвідчує, що 18-річна Іра отримала від свого професора Адама Дідура оцінку «дуже добре» зі «солового співу», а з фортепіано як додаткового предмета – просто добре (UAKUG/NIM_009. Świadectwo szkolne).

Також маємо дуже цікаву інформацію про Ірину матуру (випускні іспити середньошкільної освіти) в атестаті зрілості після гімназичного навчання. 15 лютого 1938 року комісія визнала успішним проходження іспитів, присудила Ірі атестат та рекомендувала її до здобуття вищої освіти. Цікаво, що молода Іра, яка тоді частенько хворіла, отримала лише одну оцінку «дуже добре» з релігії та одну оцінку «добре» з німецької мови; вся решта оцінок з польської мови, історії, фізики та хімії, латини, філософії та географії були «задовільними» (UAKUG/NIM_009. Reifeprüfungszeugnis).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Встановлено місце знаходження, скопійо-

вано та проаналізовано архівні метричні записи про народження, хрещення та миропомазання Іри Маланюк та її сестри Ельзи в метричній книзі Станиславівської катедри. Розглянуто проблему конфесійної приналежності Ельзи та Іри. З'ясовано питання латинської транслітерації та перекладу українських особистих імен та прізвищ у часі постановня УНР. Проаналізовано освітні документи Іри Маланюк у контексті її творчої біографії. Вивчення проблем та загадок життя та творчості Іри Маланюк у контексті Львівської вокальної школи, зокрема архівних документів, безсумнівно відкриє та з'ясує ще багато цікавих сторінок української музичної історії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович М. Між двома світовими війнами : Спогади : У 2 ч. / упоряд. О. Долгий. Київ : Поліграфіст, 2003. 540 с.
2. Вістник державних законів і розпорядків Західної області Української Народної Республіки. Вип. 1. 31.01.1919. URL : https://uk.m.wikisource.org/wiki/%D0%92%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%94%D0%97%D0%A0_%D0%97%D0%9E%D0%A3%D0%9D%D0%A0/1 (дата звернення: 15.09.2022).
3. Державний архів Івано-Франківської області (ДАІФО). Ф. 621, оп. 2, спр. 67. [Метрика Станиславівської катедри, 1913–1927]. Арк. 92 звор. [Метричний запис про народження Ельзи та Іри Маланюк].
4. Жишків М. А. Львівська вокальна школа другої половини XIX – першої половини XX століття : дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 муз. мистецтво. Львів : Львів. держ. муз. академія ім. М. В. Лисенка, 2006. 246 с.
5. Казарцева Т. Каммерзенгерін Іра Маланюк: «Я українка з Галичини» *Українська музика : Науковий часопис*. Львів : 2017. № 4(26). С. 113–120.
6. Карась Г. Основні етапи розвитку музичної культури української діаспори *Вісник Прикарпатського університету : Мистецтвознавство*. 2004. Вип. VI. Івано-Франківськ : Плай, 2004. С. 3–12.
7. Маланюк І. Голос серця: Автобіографія співачки / Пер. з нім. А. Ільницька. Львів : Видавництво Collegium musicum, 2001. 306 с.
8. Німилович О.; Філоненко Л. Виконавсько-педагогічні традиції у творчості славетних співачок С. Крушельницької й І. Маланюк *Молодь і ринок*. Дрогобич : Дрогоб. держ. пед. ун-т, 2013. № 9(104). С. 44–48.
9. Павлишин С. Історія однієї кар'єри. Львів, 1994.
10. Павлишин С. Історія однієї кар'єри. Львів : Ліга-Прес, 2012. 190 с.
11. Шуляр О. Д. Історія вокального мистецтва: У 2-х ч. / Ч. 1. Вид. 2-ге. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарп. нац. ун-ту ім. В. Стефаніка, 2014. 391 с.; Ч. 2. Івано-Франківськ : Плай, 2012. 360 с. С. 335–336.
12. Malaniuk I. Stimme des Herzens: Autobiographie einer Sängerin. Wien : Ibero Verlag, 1998. 255 S.
13. Różycka S.; Karaś H. Królowa światowej opery rodem ze Stanisławowa *Kurier Galicyjski*. Warszawa. Nr. 2(318). 1–14.02.2019. S. 19–20.
14. Universitätsarchiv der Kunstuniversität Graz. Nachlass Ira Malaniuk (UAKUG/NIM). UAKUG/NIM_009. Studium 1934–1939. Malaniuk Irena Stefanie. Reifeprüfungszeugnis. 24.09.1938. Übersetzung aus dem Polnischen. S. 1–2.
15. Universitätsarchiv der Kunstuniversität Graz. Nachlass Ira Malaniuk (UAKUG/NIM). UAKUG/NIM_009. Studium 1934–1939. Malaniukówna Irena. Świadectwo szkolne. Lwowskie Konserwatorium Muzyczne im. Karola Szymanowskiego. 1937/38. S. 1.

REFERENCES

1. Antonovych M. (2003). *Mizh dvoma svitovymy vijnamy: Spohady* [Between Two World Wars: Memories]: U 2 ch. Uporiad. O. Dolhyj. Kyjiv : Polihrafist. 540 s. [in Ukrainian].
2. Vistnyk derzhavnykh zakoniv i rosporiadkiv Zakhidnoji oblasti Ukrajins'koji Narodnoji Respublyky (1919) [Bulletin of State Laws and Regulations of the Western Region of the Ukrainian National Republic]. Issue. 1. 31.01.1919. URL : https://uk.m.wikisource.org/wiki/%D0%92%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%94%D0%97%D0%A0_%D0%97%D0%9E%D0%A3%D0%9D%D0%A0/1 (date of access: 15.02.2022). [In Ukrainian].
3. State Archive of the Ivano-Frankivsk Region (DAIFO). Fund 621, inventory 2, file 67. [Metrics of the Stanislavsky Cathedral, 1913–1927]. Fol. 92v. [Metric record of the birth of Elsa and Ira Malanyuk].

4. Zhyshkovych M. A. (2006). *L'vivs'ka vokal'na shkola druhoji polovyny XIX – pershoji polovyny XX stolittia* [Lviv vocal school of 2nd half of 19th and 1st half of 20th century] : dys. ... kand. mystectvoznav. : 17.00.03 muz. mystectvo. L'viv : L'viv. derzh. muz. akademija im. M. V. Lysenka. 246 s. [in Ukrainian].
5. Kazarceva T. (2017). *Kammersängerin Ira Malaniuk: «Ja ukrajinka z Halychyny»* [Kammersängerin Ira Malaniuk: «I am Ukrainian from Galicia»] In: *Ukrajins'ka muzyka : Naukovyj chasopys*. L'viv. No. 4(26). S. 113–120 [in Ukrainian].
6. Karas' H. (2004). *Osnovni etapy rozvytku muzychnoji kul'tury ukrajins'koji diaspory* [The main stages of the development of the musical culture of the Ukrainian diaspora] In: *Visnyk Prykarpats'koho universytetu : Mystectvoznavstvo*. 2004. Vyp. VI. Ivano-Frankivs'k : Plaj. S. 3–12 [in Ukrainian].
7. Malaniuk I. (2001). *Holos sercja: Avtobiohrafija spivachky* [Voice of the heart: Autobiography of a singer] Per. z nim. Alla Il'nye'ka. L'viv : Vydavnytvo Collegium musicum. 306 s. [in Ukrainian].
8. Nimylovych O.; Filonenko L. (2013). *Vykonavs'ko-pedahohichni tradyciji u tvorhosti slavetnykh spivachok Solomiji Krushel'nyts'ki i Iryny Malaniuk* [Performing and pedagogical traditions in the creative work of the famous singers S. Krushelnytska and I. Malaniuk] In: *Molod'i rynek*. Drohobych : Drohob. derzh. ped. un-t. No. 9(104). S. 44–48 [in Ukrainian].
9. Pavlyshyn S. (1994). *Istorija odnijeji kar'jery* [The story of a career]. L'viv [in Ukrainian].
10. Pavlyshyn S. (2012). *Istorija odnijeji kar'jery* [The story of a career]. L'viv : Liha-Pres. 190 s. [in Ukrainian].
11. Shuliar O D. (2014; 2012). *Istorija vokal'noho mystectva: U 2-ky ch.* [History of vocal art: In 2 issues]. Ch. 1. Vyd. 2-he. Ivano-Frankivs'k : Vyd-vo Prykarp. nac. un-tu im. V. Stefanyka. 391 s.; Ch. 2. Ivano-Frankivsk : Plaj. 360 s. S. 335–336 [in Ukrainian].
12. Malaniuk I. (1998). *Stimme des Herzens: Autobiographie einer Sängerin*. Wien : Ibero Verlag. 255 S.
13. Różycka S.; Karaś H. (2019). *Królowa światowej opery rodem ze Stanisławowa* In: *Kurier Galicyjski*. Warszawa. Nr. 2(318). 1–14.02.2019. S. 19–20.
14. Universitätsarchiv der Kunstuniversität Graz. Nachlass Ira Malaniuk (UAKUG/NIM). UAKUG/NIM_009. Studium 1934–1939. Malaniuk Irena Stefanie. Reifeprüfungszeugnis. 24.09.1938. Übersetzung aus dem Polnischen. S. 1–2.
15. Universitätsarchiv der Kunstuniversität Graz. Nachlass Ira Malaniuk (UAKUG/NIM). UAKUG/NIM_009. Studium 1934–1939. Małaniukówna Irena. Świadectwo szkolne. Lwowskie Konserwatorium Muzyczne im. Karola Szymanowskiego. 1937/38. S. 1.